

Кожевникова А. В. Суб'єкт-суб'єктне управління як інноваційна технологія в навчально-виховному процесі педагогічного університету

У статті наведено аналіз результатів дослідження специфіки суб'єкт-суб'єктного управління навчально-виховним процесом у педагогічному університеті. Таке управління впливає на розвиток особистості майбутнього вчителя.

Ключові слова: технологія, педагогічна технологія, технологія освіти, інноваційна педагогічна технологія, інноваційна технологія, суб'єкт-суб'єктне управління.

Кожевникова А. В. Субъект-субъектное управление как инновационная технология в учебно-воспитательном процессе педагогического университета

В статье приведен анализ результатов исследования относительно специфики субъект-субъектного управления учебно-воспитательным процессом в педагогическом университете. Такое управление влияет на развитие личности будущего учителя.

Ключевые слова: технология, педагогическая технология, технология образования, инновационная педагогическая технология, инновационная технология, субъект-субъектное управление.

Kozhevnikova A. V. The Subject-subject Management as an Innovative Technology in the Educational Process of Pedagogical University

The article presents an analysis of the results of research as for the specific subject-subject management educational and training process in Pedagogical University, which affects the development of future teachers during training

Key words: technology, educational technology, technology education, innovative educational technology, innovative technology, subject-subject management.

Стаття надійшла до редакції 19.09.2012 р.

Прийнято до друку 26.10.2012 р.

УДК 378.147

Л. В. Костюченко

**ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАКТИЦІ РОБОТИ ВИЩОЇ ШКОЛИ**

В умовах динамічного розвитку світу з'явилась потреба в модернізації освітньої системи. Сучасні освітні тенденції характеризуються демократичністю, інтегративністю, появою інноваційних та вдосконаленням

традиційних технологій навчання. В умовах технологізації освіти надзвичайно актуальним є питання використання інноваційних педагогічних технологій. Проте сучасний досвід їх використання свідчить про необхідність здійснення фундаментальних змін у підходах до забезпечення гарантованої якості вищої освіти. Головною метою технологічного підходу є формування особистості майбутніх фахівців, задоволення їх пізнавальних та духовних потреб, розвиток інтелекту студентів. Інноваційні педагогічні технології сприяють переведенню інноваційних нововведень в систему норм, вказівок та прийомів, які забезпечують їх результативність і реалізацію на практиці.

Важливість використання технологій навчання обумовлює посилений інтерес вчених всього світу до цієї проблеми. Вивчення освітніх технологій за кордоном пов'язане з іменами Д. Брунера, М. Вулмана, Г. Грейса, Дж. Керала, М. Кларка, П. Мітчелла, Р. Томаса, Д. Хамбліна та ін. Важливого значення цій темі надають і російські вчені В. Беспалько, Т. Ільїна, М. Кларин, Г. Селевко та інші. В українській педагогічній науці зробили вагомий внесок в дослідження освітніх технологій такі відомі вчені, як А. Алесюк, С. Гончаренко, О. Пехота, О. Савченко, С. Сисоєва тощо.

Метою написання статті є визначення особливостей використання інноваційних технологій навчання у вищій школі.

Актуальною концепцією навчання, починаючи з 50-х років ХХ століття, є **технологія навчання**. Сам термін „технологія” стосовно навчального процесу було вперше вжито 1886 року американцем Дж. Саллі. Використання поняття „технологія навчання” пов'язане зі стрімким розвитком науково-технічного прогресу. Вдосконалення змісту, форм та методів професійної підготовки відповідно до вимог сучасності втілюється в сучасних технологіях організації навчання. Згідно з визначенням В. Ортинського, педагогічна технологія – системний, концептуальний, нормативний, варіативний опис діяльності педагога та студента, скерований на досягнення загальноосвітньої мети [3].

Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що провідними інноваційними технологіями, які використовуються в практиці сучасної вищої школи є технологія кредитно-модульного, проблемного, контекстного, проектного, тренінгового навчання, ігрового підходу та інформаційно-комунікативна технологія.

Побудову процесу професійної освіти, що забезпечує якісно новий рівень підготовки фахівця з урахуванням цілісності особистості, можливо здійснити шляхом *технології модульного навчання*. Це питання розробляли В. Беспалько, М. Гриньова, Г. Мельниченко, В. Ортинський, Т. Поснова, В. Панченко, П. Юцявічене та ін. Модульне навчання орієнтоване на формування творчої самостійної особистості майбутнього вчителя в процесі засвоєння системних професійних знань. Головною метою технології модульного навчання є збагачення досвідом творчості, формування механізму самовдосконалення та самореалізації особистості

кожного студента у сфері майбутньої професійної діяльності [3]. Згідно з основними положеннями Болонської декларації кредитно-модульна технологія навчання є основною у вищій школі. Головним підсумком застосування кредитно-модульної технології навчання є постійна систематична самостійна робота студентів з оволодіння знаннями і навичками, свобода для самостійного вивчення матеріалу, активна участь студентів у педагогічному процесі, їх взаємодія. Головною в кредитно-модульній технології стає діяльність студентів, а не педагогів.

У теорії вищої освіти одним з центральних напрямків педагогічного дослідження професійно-особистісного розвитку майбутнього вчителя залишається *технологія проблемного навчання* (М. Скаткін, І. Лернер, В. Оконь, М. Данилов, М. Махмутов, А. Матюшкін, А. Хуторської та ін.) Ця технологія базується на конструюванні творчих навчальних завдань, що стимулюють пізнавальний процес та підвищують загальну активність студентів; формує пізнавальну спрямованість особистості. Проблемне навчання можна розглядати як технологію розвивального навчання, спрямованого на активне сприйняття знань, формування прийомів дослідницької пізнавальної діяльності, на залучення майбутніх вчителів до наукового пошуку, творчості, на виховання професійно значущих якостей особистості. Процес навчання перетворюється в систему навчально-предметних ситуацій. Під час проблемного навчання роль самостійності студентів збільшується, відбуваються позитивні зміни в способах отримання знань, в цілеспрямованості та вмотивованості своєї діяльності [1].

Серед педагогічних технологій, що сприяють професійно-особистісному розвитку майбутнього вчителя, особливе місце належить *технології контекстного навчання* (А. Вербицький, І. Жукова, О. Ткаченко та ін.). Технологією контекстного навчання прийнято вважати тип навчання, у якому за допомогою всієї системи дидактичних форм, методів та засобів моделюється предметний та соціальний зміст майбутньої професійної діяльності спеціаліста. Ця технологія здійснюється забезпеченням трансформації навчально-пізнавальної діяльності в професійно-педагогічну відповідно до змін її потреб, мотивів, засобів та результатів. Контекстне навчання формує практичні вміння майбутньої професійної діяльності майбутнього вчителя, а також пізнавальну та професійну мотивацію особистості, розвиває дидактичні вміння, педагогічне мислення, професійно-важливі якості спеціаліста, інтегрує емоційний та діловий компоненти навчальної взаємодії [2, с. 8].

На думку дослідників (С. Аніскевич, О. Демченко, С. Калашнікова, О. Мартиненко, Т. Райських, Т. Сорочан, Н. Цодінова та ін.), важливий внесок в професійно-особистісний розвиток майбутнього вчителя вносить *технологія проектного навчання*. Під час реалізації такої технології студенти з викладачем проєктують професійну опосередковану проблемно-смыслову ситуацію, пов'язану із предметом навчання або майбутньою діяльністю, а потім самостійно розв'язують протиріччя.

Вважаємо, що перевагою такого виду роботи є її спрямованість на формування ціннісно-сміслового мислення майбутнього вчителя, його здатності знаходити відповіді на важливі питання професійного, морального, етичного та естетичного характеру [4]. Аналіз проблемних педагогічних ситуацій, завдань на заняттях, активний пошук шляхів їх розв'язання надають студентам вміння застосовувати методи пізнання педагогічних явищ та інтересів, оптимізують розвиток їх професійно-педагогічного мислення та сприяють більш глибокому та усвідомленому засвоєнню педагогічної теорії.

У системі загальнопедагогічної підготовки вчителів широко використовується *технологія тренінгового навчання* (О. Дубасенюк, В. Кокоренко, О. Луганцева, М. Скуратівська, В. Стрельников, Л. Шепелева, Г. Кошонько, Л. Мітіна та ін.). Професійний тренінг являє собою систему вправ, спрямованих на професійно-особистісний розвиток, формування, корекцію у майбутнього вчителя необхідних професійних та особистісних якостей. Різноманітні форми тренінгів орієнтовані на розширення педагогічної свідомості та самооцінки майбутнього вчителя, розвиток емоційно-чуттєвої сфери, вдосконалення прийомів оволодіння емоційним станом у професійно-педагогічній діяльності, розвиток комунікативних та рефлексивних умінь, формування професійних установок, пов'язаних зі змінами ціннісно-сміслової сфери студента, його потреб та інтересів, оволодіння новими професійними техніками й технологіями та ін.

Імітація соціально-рольових та просторово-часових умов професійно-педагогічної діяльності, що забезпечують реалізацію особистісних функцій майбутнього вчителя в складних ситуаціях, реалізується завдяки *технології ігрового підходу* (Г. Селевко, В. Симоненко, Н. Фомін, С. Шмаков та ін.). Педагогічна гра є своєрідною формою імітації реальної професійно-педагогічної діяльності в штучно створених умовах. Функціональні можливості гри пов'язані з посиленням професійної зацікавленості й пізнавальної мотивації студентів; розвитком самостійності й самоконтролю прийняття рішень; збагаченням проблемно-професійного та соціального досвіду майбутніх вчителів; формуванням цілісного уявлення про професійну діяльність в її динаміці [6].

Вимога сьогодення, що дозволяє значно розширити освітні можливості особистісно-орієнтованої освіти, – *інформаційно-комунікативні технології* (М. Жалдак, В. Глушков, В. Биков, А. Гринберг, І. Король та ін.). Уміння орієнтуватися в структурі та змісті нового інформаційного простору сучасного суспільства під час пошуку необхідної інформації в Інтернеті; вміння ефективно використовувати нові види навчальних матеріалів (електронні підручники, довідники, медіатеки та ін.); уміння раціонально організувати свою особисту пізнавальну та практичну діяльність на основі використання сучасних засобів нових інформаційних технологій, оформлювати та надавати результати цієї діяльності з використанням сучасних стандартів надання інформації в інформаційно-телекомунікаційних сферах – такі компетенції

майбутніх педагогів формуються у процесі застосування нових інформаційних технологій [5].

Отже, проблему особистості студента як суб'єкта діяльності на сучасному етапі професійної освіти можна розглядати як центральну. Це обумовлює пошук нових підходів до професійної підготовки майбутнього педагога. Саме тому стратегічним завданням сучасної освітньої системи є пошук та розвиток інноваційних педагогічних технологій. Вважаємо, що технологія модульного, проблемного, контекстного, проектного, тренінгового й інформаційно-комунікативного навчання та ігрового підходу є провідними в сучасній системі вищої освіти і можуть використовуватися з метою формування компетентного фахівця.

Список використаної літератури

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : метод. пос. для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с. **2. Дудко Л. А.** Роль інноваційних технологій у становленні конкурентоспроможних спеціалістів / Л. А. Дудко // Мультиверсум. Філософський альманах. – К. : Центр духовної культури, 2004. – № 39. – С. 14. **3. Ортинський В. Л.** Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. **4. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах : кол. моногр. / В. П. Андрущенко, Н. О. Дівінська, Б. І. Корольов та ін.** – К. : Пед. думка, 2008. – 254 с. **5. Преемственность** общего среднего и вузовского образования / Л. О. Филатова // Педагогика : научно-теоретический журнал. – 2004. – № 8. – С. 63 – 68. **6. Фіцула М. М.** Педагогіка вищої школи : навч. посіб. – К. : „Академвидав”, 2006. – 352 с.

Костюченко Л. В. Використання інноваційних педагогічних технологій в практиці роботи вищої школи

У статті коротко висвітлено особливості провідних освітніх технологій сучасної освіти. Виділено та розглянуто сутність та особливості модульного, проблемного, контекстного, проектного та тренінгового навчання, ігрового підходу та інформаційно-комунікативної технології.

Ключові слова: інноваційні педагогічні технології, особистісно орієнтовані технології.

Костюченко Л. В. Использование инновационных технологий в практике работы высшей школы

В статье коротко описаны особенности образовательных технологий современного образования. Выделена и рассмотрена суть и особенности модульного, проблемного, контекстного, проектного обучения, задачного и игрового подхода, информационно-коммуникативная технология.

Ключевые слова: инновационные педагогические технологии, лично-ориентированные технологии.

Kostyuchenko L. V. The us of Innovatioan Pedagogical Technologies in Practice to Work in Higher School

The peculiarities of leading educational technologies of contemporary education are briefly examined in the article. The essence of are modular, problematic, contextual, training, project education, task solving and game approachis and information and communication technology is distinguished and examined.

Key words: innovatioan pedagogical technologies, person-directed technologies.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2012 р.

Прийнято до друку 26.10.2012 р.

УДК 378 : 339.138-051

Р. А. Кубанов

**ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ – ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИЙ
ЕЛЕМЕНТ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО МАРКЕТОЛОГА**

Сучасне суспільство усвідомлює, що основним джерелом науково-технічного й соціального прогресу стає творча особистість. При цьому майже кожна сфера людської діяльності вимагає не лише наявності високої кваліфікації й творчості фахівців, а наявності лідерських якостей. Дійсно творчо мисляча особистість може створювати новітні технології, робити дослідження в духовній сфері життя, але в будь-якому творчому колективі повинен бути лідер, який систематизує, проведе аналіз, визначить тенденції розвитку й відповідно до цього дасть оцінку і спрогнозує подальший розвиток.

Коли людина впливає на поведінку членів групи без використання примусових форм влади, то мова йде про вияв лідерства. Очевидно, що лідерство як явище, ґрунтується на певних об'єктивних потребах складно організованих систем. До них відносяться, насамперед, потреба в самоорганізації, упорядкуванні поведінки окремих елементів системи з метою забезпечення її життєвої й функціональної здатності, зокрема, професійного розвитку. Така впорядкованість здійснюється через вертикальне (керування-підпорядкування) й горизонтальне (однорівневі зв'язки) розподіл функцій і ролей, і насамперед, через виділення управлінської функції й здійснюючих її структур, які для своєї ефективної роботи вимагають ієрархічної, пірамідальної організації. Вершиною такої управлінської піраміди виступає ніхто інший, як лідер.